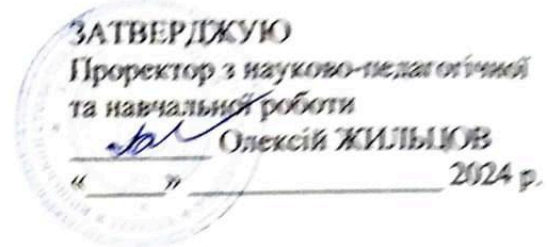

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЖИВОПИС

для студентів

спеціальності	014 Середня освіта
освітньо-професійної програми	Образотворче мистецтво
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Київ-2024

07.11.2020

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЖИВОПИС

для студентів

спеціальності

014 Середня освіта

освітньо-професійної програми

Образотворче мистецтво

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

Розробники: Людмила Анатоліївна Соченко, Олена Валеріївна Казіміренко
викладачі циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового
коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Ярослав Сергійович Білик, Ярослав Сергійович Білик

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 30 серпня 2023 р. № 1
Голова циклової комісії ОК Олена КАЗІМІРЕНКО

Робочу програму перевірено
_____ 2023 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи О.Толес Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи ОК Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. Олена Казіміренко, «28» серпня 2024 р. протокол № 9

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма навчання			
Вид дисципліни	нормативна професійно-практична			
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	9/270			
Курс	3		4	
Семестр	5	6	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	1	1
Обсяг кредитів	2	3	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	90	60	60
Аудиторні	28	42	28	28
Модульний контроль	4	6	4	4
Семестровий контроль	-	-	-	-
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15	15	15
Самостійна робота	13	27	13	13
Форма семестрового контролю		екзамен	–	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Живопис» є професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності та самостійного творчого вирішення завдань, формування практичних навичок створення класичних композицій в різних художніх техніках.

Завдання курсу: навчити студентів основам академічного живопису в

зображенні предметів навколишнього середовища, рослинного і тваринного світу, світу людини; формувати навички роботи в техніках акварельного живопису; виконувати конструктивно-аналітичну побудову гіпсових моделей анатомічних форм засобами живопису.

Дисципліна «Живопис», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними предметних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК-2	Спроможність професійного спілкування в усній і письмовій формах державною мовою.	1-8
ЗК-5	Спроможність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих	1-8
ЗК-6	Готовність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності.	1-4
ЗК-7	Спроможність виявляти, ставити та вирішувати проблеми у процесі професійної діяльності; працювати в команді.	1-8
ЗК-8	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів професійної етики.	1-8
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК-3	Вирішення завдань професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності	1-4
ФК-6	Формулювання цілей особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей	1-7
ФК-7	Застосування знань з національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини в професійній діяльності.	1-4
ФК-13	Володіння різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.	1-8

ФК-14	Володіння методами зображення об'єктів навколишнього середовища, живих та неживих предметів засобами рисунку.	1-3
ФК-15	Застосування знань з основ композиції у процесі виконання творчих робіт.	1-8
ФК-16	Володіння знаннями з кольорознавства в професійній педагогічній та художньо-творчій діяльності	2-6
ФК-18	Уміння створювати цілісний художній образ засобами художньо-прикладної графіки	2-6
<i>Предметні компетентності</i>		
	Виконання конструктивно-аналітичної побудови зображувального об'єкту	
	Створення композиції на основі аналізу форми та структури зображувального об'єкту	
	Застосування матеріалів та інструментів для виконання живописних замальовок	
	Здатність передавати об'єм завдяки світлотіньовому розподілу з врахуванням колористики природи	

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- володіє фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва (ПРН-3 ОПП);
- застосовує комплексний художній підхід для створення цілісного образу (ПРН-8 ОПП);
- володіє методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності (ПРН-9 ОПП);
- виявляє готовність до сучасного художньо-творчого мислення, вміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини (ПРН-12 ОПП);
- виявляє спроможність популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації (ПРН-13 ОПП);
- виявляє готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських педагогів та митців (ПРН-14 ОПП);
- виявляє здатність до формування естетичного смаку, художніх навичок учнів середньої школи та початкових спеціалізованих мистецьких навчальних

закладів (ПРН-15 ОПП);

- організовує власну художню діяльність, обирає типові методи та засоби виконання професійних завдань з образотворчого мистецтва, оцінювати їх ефективність та якість;
- вільно володіє знаннями та практичними навичками з дисципліни «Живопис» і творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції;
- виконує ескізи з використанням різноманітних художніх засобів і прийомів;
- використовує матеріали живопису з урахуванням їх формотворчих властивостей;
- дотримується послідовності в роботі над зображенням і відтворенням цілісності зображення на завершальній стадії роботи;
- використовує закони повітряної перспективи й усвідомлювати логіку формоутворення за допомогою світлотіні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		
		Лекції	Практ.	Сам.р.
Змістовий модуль 1. Рисунок анатомічних форм людини				
1. Методика роботи над зображенням гіпсових форм в живопису	14	2	8	4
2. Виконання натюрморту з гіпсовою маскою	14	2	8	4
3. Виконання натюрморту з гіпсовою головою людини	13		8	5
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	4			
Разом 5 семестр	60*	4	24	28
Змістовий модуль 2. Рисунок гіпсової голови людини				
4. Особливості в роботі над зображенням гіпсової голови людини	19	2	8	9
5. Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою	19	2	8	9
6. Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою	17		8	9
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	6			
Разом 6 семестр	90	4	38	42
Усього годин	150*	8	62	70

*з урахуванням МКР – 10 год.

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		
		Лекції	Практичні	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Портрет				
1. Методика роботи над портретом	11	2	6	3
2. Тематичний натюрморт з гіпсовою головою	11	2	6	3
3. Чоловічий портрет	9		6	3
4. Жіночий портрет	10		6	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	4			
Разом за 7 семестр	60	4	24	28
Змістовий модуль 2. Живопис фігури людини				
6. Живопис гіпсової фігури Венери	14	2	8	4
7. Живопис гіпсової фігури Геракла	14	2	8	4
8. Фігура в інтер'єрі	13		8	5
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	4			
Разом за 8 семестр	60	4	24	28
Усього годин	120*	8	48	56

*з урахуванням МКР – 8 год.

5. Програма навчальної дисципліни

III курс

Змістовий модуль 1. Живопис складних гіпсових форм

Лекція 1. Методика роботи над зображенням гіпсових форм в живопису

Значення рисунку та живопису гіпсових форм для майбутнього художника, дизайнера. Пропорції та канони в зображенні гіпсових форм голови людини. Особливості кольорових співвідношень складних постановок. Послідовність виконання роботи. Техніки живопису.

Основні поняття теми: живопис, акварель, техніка, лінійна перспектива, пропорції. [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 1. Етюд натюрморту

Практична робота 2. Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою людини

Практична робота 3. Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою людини

Змістовий модуль 2. Живопис гіпсової голови людини

Лекція 2. Особливості в роботі над зображенням гіпсової голови людини

Особливості побудови складних гіпсових форм – голови людини. Пропорції та канони в зображенні гіпсової голови людини. Особливості кольорових співвідношень складних постановок. Послідовність виконання роботи. Техніки живопису – лесування, alarçima, живопис по зволоженому паперу.

Основні поняття теми: живопис, акварель, техніка, канон, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 4. Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою

Практична робота 5. Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою

IV курс

Змістовий модуль 1. Портрет

Лекція 1. Методика роботи над портретом в живописі

Портрет як жанр образотворчого мистецтва. Пропорції та канони в зображенні портрету людини. Особливості тонових співвідношень. Послідовність виконання роботи.

Основні поняття теми: техніка акварельного живопису, лінійна перспектива, повітряна перспектива, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 1. Тематичний натюрморт з гіпсовою головою людини

Практична робота 2. Чоловічий портрет

Практична робота 3. Жіночий портрет

Практична робота 4. Тематичний портрет

Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини

Лекція 2. Особливості в роботі над живописом фігури людини

Особливості побудови складних форм – фігура людини. Пропорції та канони в зображенні фігури людини. Послідовність виконання роботи.

Основні поняття теми: живопис, графічні матеріали, техніка, канон, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 5. Живопис гіпсової фігури Венери

Практична робота 6. Живопис гіпсової фігури Геракла

Практична робота 7. Фігура в інтер'єрі

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

III курс

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	12	12	16	16
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	79	-	83
Максимальна кількість балів: 162					
Екзамен: 40					
Розрахунок коефіцієнта: 2,7					

IV курс

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна на кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	12	12	12	12
Робота на практичному занятті	10	4	40	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20	3	15
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	99	-	94
Максимальна кількість балів: 193					
Екзамен: 40					
Розрахунок коефіцієнта: 3,2					

Критерії оцінювання виконання практичних

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується—недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів 3 і 4 курсу полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 5 балів.

III курс

Змістовий модуль 1. Рисунок анатомічних форм людини

Самостійна робота 1. Виконання серії начерків верхніх і нижніх кінцівок людини (30 начерків).

Самостійна робота 2. Виконання стилізованого тематичного натюрморту (A2).

Змістовий модуль 2. Рисунок гіпсової голови людини

Самостійна робота 3. Виконання серії начерків портретів людей різного віку та статі з натури (30 начерків).

Самостійна робота 4. Виконання автопортрету.

IV курс

Змістовий модуль 1. Портрет

Самостійна робота 1. Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт.)

Самостійна робота 2. Портрет дитини

Самостійна робота 3. Виконання стилізованого портрету

Самостійна робота 4. Виконання портрету людини похилого віку

Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини

Самостійна робота 5. Виконання серії начерків постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт.)

Самостійна робота 6. Стилійована композиція з гіпсових фігур

Самостійна робота 7. Багатофігурна композиція

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
5	Відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
4	В цілому добрий рівень виконання, містить незначну кількість несуттєвих помилок
3	Посередній рівень знань, виконання містить значну кількість недоліків
2	Мінімально допустимий рівень виконання

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться в формі семестрового перегляду.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
I. Початковий	1–6	<p>Компонування: відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале.</p> <p>Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності.</p> <p>Перспектива: відсутність побудови перспективи.</p> <p>Тональні відношення: відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна.</p> <p>Світлотінь: відсутність об'єму, зображення площине.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: відсутність плановості.</p> <p>Завершеність: більша половина роботи не виконана.</p>
II. Середній	7–13	<p>Компонування: відсутність рівноваги.</p> <p>Пропорції: незначні похибки.</p> <p>Перспектива: недоліки в побудові.</p> <p>Тональні відношення: незначні порушення, один тон попадає в інший.</p> <p>Світлотінь: незначні помилки.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: плутанина планів.</p> <p>Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.</p>
III. Достатній	14–19	<p>Компонування: вдале розташування предметів, на аркуші присутня рівновага.</p> <p>Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності.</p> <p>Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи.</p> <p>Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло.</p> <p>Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності.</p> <p>Узагальнення: виділення в роботі головного.</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>
IV. Високий	20–25	<p>Компонування: вдале розташування предметів, на папері присутня рівновага.</p> <p>Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності.</p> <p>Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір.</p> <p>Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, простежується світло, полиск, напів світло, півтінь, тінь, рефлекс.</p> <p>Володіння матеріалом: майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста.</p> <p>Узагальнення: виділення у роботі головного, другорядного, плановість.</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

4 і 6 семестр передбачають форму семестрового контролю – екзамен.

Форма проведення: практична (іспит)

Максимальна кількість балів: 40 балів

Умовою успішного складання іспиту на третьому курсі є виконання зображення чоловічої гіпсової голови в техніці акварельного живопису.

На четвертому курсі під час іспиту студенти виконують зображення чоловічого портрету.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
I. Початковий	1–7	<p>Компонування: відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале.</p> <p>Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності.</p> <p>Перспектива: відсутність побудови перспективи.</p> <p>Тональні відношення: відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна.</p> <p>Світлотінь: відсутність об'єму, зображення площине.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: відсутність плановості.</p> <p>Завершеність: більша половина роботи не виконана.</p>
II. Середній	8–14	<p>Компонування: відсутність рівноваги.</p> <p>Пропорції: незначні похибки.</p> <p>Перспектива: недоліки в побудові.</p> <p>Тональні відношення: незначні порушення, один тон попадає в інший.</p> <p>Світлотінь: незначні помилки.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: плутанина планів.</p> <p>Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.</p>
III. Достатній	15–19	<p>Компонування: вдале розташування предметів, на аркуші присутня рівновага.</p> <p>Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності.</p> <p>Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи.</p> <p>Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло.</p> <p>Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності.</p> <p>Узагальнення: виділення в роботі головного.</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
IV. Високий	35–40	<p>Компонування: вдале розташування предметів, на папері присутня рівновага.</p> <p>Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності.</p> <p>Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір.</p> <p>Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, простежується світло, блиск, напів світло, півтінь, тінь, рефлекс.</p> <p>Володіння матеріалом: майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста.</p> <p>Узагальнення: виділення у роботі головного, другорядного, плановість.</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни III курс

Разом 90 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 27 год., підготовка до підсумкового контролю – 15 год., модульний контроль – 6 год.

Тиждень	1–40					
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Рисунок анатомічних форм людини			Рисунок гіпсової голови людини		
Лекції	1			2		
Теми лекцій	Методика роботи над зображенням анатомічних форм людини в живописі			Особливості в роботі над зображенням гіпсової голови людини		
Теми практичних занять	Виконання натюрморту з гіпсовою маскою (A2)	Виконання рисунку гіпсової моделі нижньої кінцівки (A2)	Виконання рисунку гіпсової моделі верхньої кінцівки (A2)	Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою (A2)	Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою (A2)	Виконання натюрморту з гіпсовою маскою (A2)
Самостійна робота	Виконання серії начерків верхніх і нижніх кінцівок людини (A5)		Виконання стилізації тематичного натюрморту (A2)	Виконання серії начерків портретів людей різного віку та статі з натури (A5)	Виконання автопортрету (A2)	
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд			Підсумковий семестровий контроль – перегляд		
Підсумковий контроль				Екзамен		

7. Навчально-методична карта дисципліни 4 курс

Разом 90 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 27 год., підготовка до підсумкового контролю – 15 год., модульний контроль – 6 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
Модулі	Змістовий модуль I										Змістовий модуль II									
Назва модуля	Портрет										Рисунок фігури людини									
Лекції	1										2									
Дати																				
Теми лекцій	Методика роботи над портретом в живописі										Особливості в роботі над живописом фігури людини									
Теми практичних занять	Тематичний натюрморт з гіпсовою головою людини (A2)		Чоловічий портрет (A2)		Жіночий портрет (A2)		Тематичний портрет (A2)			Рисунок гіпсової фігури Венери (A2)			Рисунок гіпсової фігури Геракла (A2)			Фігура в інтер'єрі (A2)				
Самостійна робота	Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт.)		Портрет дитини (A2)		Виконання стилізованого портрету (A2)		Виконання портрету людини похилого віку (A2)			Виконання серії начерків постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт.)			Стилізована композиція з гіпсових фігур (A2)			Багатофігурна композиція (A2)				
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд										Підсумковий семестровий контроль – перегляд									
Підсумковий контроль											Екзамен									

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Джахірул А. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с.
2. Клименюк Т.М. Креслення. Рисунок. Львів: Львівська політехніка/Т.М. Клименюк, 2020. 244 с.
3. Кравич А.П. Натюрморт. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во “Політехніка”, 2019. 268 с.
4. Пічкур М.О. Теорія і практика композиції. Київ: Ліра-К, 2022. 238 с.
5. Сидоренко П. І., Бондаренко Г. О., Куц С. О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.

Додаткова література:

1. Жаворонков П. В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014.
2. Сухенко В. О. Рисунок. Навчальний посібник. Київ: ВСЖА МЕ>ПЕ, 2004. 184 с.

9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 05.08.2023).
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnrb.gov.ua/ (дата звернення 04.07.2023).